

De **GESCHIEDENIS** van de **WERELD**

TEKST VAN J. SCHOONJANS

GEILLUSTREERD DOOR F. FUNCKEN

STRIJD TUSSEN KEIZER EN PAUS

HET leenroerig tijdperk was niet bepaald rustig, maar misschien wel kleurrijk met zijn vele leenheren, banieren, steekspelen en schitterende feestgewaden. Er was echter een grote schaduwzijde. De kleine man kwam slecht aan zijn brood, de oogsten waren mager, de woningen klein en ongezond. Bovendien was er wat men noemde « de dubbele investituur » : naast de wereldrijke, werd ook de geestelijke macht, het geestelijk ambt, iets dat met geld te kopen was...

1. - STAF EN RING

EEN abdij of een bisdom besturen is een geestelijke taak, een leengoed beheren is een wereldlijke opdracht. Die twee dingen werden in elkaar gestrengeld en zo kwam het, dat bisschoppen en abten soms een groot leen hadden. Het wereldlijk leen was erfelijk, het geestelijk niet. Wanneer nu een kerkelijk leen vakant was, dan benoemde de leenheer een nieuwe vazal. Hij benoemde niet de waardigste maar de meest biedende partij. Een geestelijke waardigheid voor geld verkopen, noemde men « simonie ». De Kerk gaf de koningen het recht priesters de investituur te geven « met staf en ring ».

3. - HILDEBRAND WORDT PAUS

IN 1073 werd Hildebrand tot paus gekroond onder de naam Gregorius VII. Hij was klein, dik en energiek. Hij verbood de koningen de investituur van een leen aan een geestelijke toe te kennen, op straffe van excommunicatie. Hendrik IV, de jonge keizer van Duitsland, trok zich van dit verbod niets aan. Toen werd hij door Gregorius VII in de ban van de kerk geslagen.

4. - DE TOCHT NAAR CANOSSA

HET ergste voor Hendrik was dat zijn leenmannen nu allemaal van hun eed van trouw waren ontheven. Zonder leger en trouwe vazallen kon Hendrik weinig uitrichten en daarom maakte hij de boetetocht naar Canossa. Het was immers op het kasteel van Canossa, eigendom van Mathilde van Toscana, dat Gregorius VII verbleef. Drie dagen moest de jonge keizer in de sneeuw wachten, toen werd hij door de paus binnengelaten en kreeg hij vergiffenis. Dit gebeurde in 1077. Hendrik IV was de boetetocht naar Canossa zwaar op de maag gevallen... hij keerde terug met een leger, plunderde Rome en verjoeg de paus. Deze laatste stierf te Salerno.

2. - DE ABDIJ VAN CLUNY

DE reaktie ging niet van Rome uit, want de pausen werden toen zelf door de keizers op de troon gezet, maar van de abdij van Cluny in Bourgondië. De Benediktijners van Cluny leefden streng en sober en hervormden, waar zij kwamen, het kloosterleven. Op zekere dag vertrok een van deze monniken, hij heette Hildebrand, naar Rome. Hij bleef er lang en werd raadgever van de pausen.

5. - WORMS

IN 1122 werd het Concordaat van Worms getekend tussen paus Calixtus II en keizer Hendrik V en het was de Kerk die haar slag thuishaalde. Bisschoppen en abten zouden voortaan door de geestelijke overheid en niet meer door de wereldlijke macht benoemd worden. De keizers zouden de investituur van een leen niet meer « met staf en ring » verlenen, doch met de scepter om het geestelijke van het wereldlijke te scheiden.

(Wordt voortgezet.)